

פרשת בהר

תשפ"ב

גליון 290

נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

בס"ד

בית שלמה

אין עוד מלבדו

אין יחיד ומיוחד

פרשת בהר תשפ"ב
פרפראות בדרך מוסר
על פרשת השבוע

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לעילוי נשמות

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
הרה"ק רבי יחזקאל לאנדא ב"ר יהודה
הרה"ק משה חיים מסדילקוב ב"ר יחיאל
הרה"ק רבי איתמר ב"ר ישראל
רבן שמעון בן יוחאי
רבינו משה ב"ר ישראל
הרה"ק רבי שלמה מקשאנוב ב"ר משה
הרה"ק רבי אורי מראסטין ב"ר יצחק
רבינו מאיר ב"ר ברוך מרוטנברג
הרה"ק רבי מנחם מענדל מורימינוב ב"ר יוסף
הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל ב"ר מנחם
נחום
הרה"ק רבי יצחק אייזיק הלוי מפרעמיסלא ב"ר
יעקב
הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייביש מהוסיאטיין
ב"ר ישראל מרוזין
הרה"ק רבי שלמה אליעזר אליפנדרי ב"ר יעקב
הרה"ק רבי יהושע מדינוב ב"ר אריה לייב

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל-MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"שש שנים תזרע שָׂדֶךָ וְשש שנים תזמר פְּרִמְךָ וְאִסַּפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ" (כ"ה, ג')

ונשאלת השאלה מדוע לא נכתב לפני ואספת את תבואתה שש שנים כמו שנכתב לפני הזריעה ולפני הזמירה הרי גם האיסוף היא אחת מהמלאכות הנעשות בשדה אלא בס"ד ניתן לומר כי פס' זה בא לרמוז על חיי האדם שכן ידוע כי שש שנים באים לרמוז על חיי האדם כמו שאומר דוד הע"ה ימי שנותינו בהם שבעים שנה וכן מובא על שנות עבודת העבד שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי רמז לשבעים שנותיו של האדם ועל כך באה התורה ללמד כי שש שנים תזרע שָׂדֶךָ רמז לעשה טוב כמו זורע צדקות ושש שנים תזמר רמז לסור מרע כמו לזמר עריצים ואח"כ ואספת את תבואתה היינו בסוף חיך כשתגיע לעולם האמת אז תציג את כל מה שאספת בעולם הזה ולכן לא נכתב שש שנים לפני המלאכה הנ"ל כי האיסוף נעשה רק בסוף חייו של האדם כאשר הוא מגיע לבית דין של מעלה עפ"י הנ"ל ניתן גם להבין את שאר הפס' המופיעים כאן שכן בהר סיני רומז על כך שכבר בלידתו מצטרף אליו היצה"ר הנרמז במילה בהר שידוע שהיצה"ר נדמה לרשעים כהר וסיני הוא רמז לתורה שאמנם

"וְכִי יִמּוֹךְ אֶחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךָ וְהִחֲזַקְתָּ בוֹ" (כ"ה, ל"ה)

מובא בספר אהלי צדיקים "בספר יב"ק רצון על מדרש שוחר טוב תהילים קאפיטל י"ב מביא שם שפעם אחת היה איש בדחן שהרבה מאד בדברי בדחנות והיה עני מדוכא מאד פ"א הקניטתו אשתו כי לא היה להם מה לאכול ובא לבית הרב הקדוש רבינו פנחס מקוריץ ז"ע והתנצל לפניו את מר שיחו וגודל עניות שלו ר"ל ואמר לו הרה"ק בלום פיך מלדבר דברי בדחנות ותהיה הרווחה ופרנסה טובה אצלך והסביר לו הטעם כי כל מזונותיו של האדם קצובים לו מראש השנה ובוודאי אין קוצבים לו כך וכך מדות דילמא לא יודמן לו כך וכך אך קוצבין לו כך וכך מדות הנאה יהיה לו ואתה בדברי בדחנותך תתענג נפשך ובוזה אתה מוציא כל ההנאה והתענוג הקצוב לך ולא נשאר לך ממה ליקח לחם לאכול לשבעה על כן עצור עצמך במילין ויהיה לך שריד לאוכלך עד כאן לשונו

עוד סיפור המובא בספר גן הדסים המלמד על העוצמה הרבה שיש בנתינת צדקה הרב הקדוש רבי חיים בעל הדברי חיים מצאנו זצוק"ל

פרקי אבות פרק ד' משנה א'

"אִזְוָהוּ חֶכֶם הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם, שְׁנֵאמַר מִכָּל מַלְמֵדֵי הַשְּׂפֵלְתֵי בִי עֲדוּתִיךָ שִׁיחָה לִּי"

מקום סכנה והנמלות אכן שומעות לאותה הנמלה והולכות אחרי מה שהורתה להם אותה נמלה כך האדם צריך להיות עניו וללמוד מכל מי שמורה לו את הדרך אשר יש ללכת בה ולא יגיד האדם אני אנסה בעצמי ומה שיהיה יהיה אלא ראה דרכיה וחכם כמו שהנמלים שומעות ונשמעות למה שהם שומעות מחברתם הנמלה כך האדם צריך ללמוד מכל אדם

וכן עוד ניתן לרמוז ל"ך עולה למניין 50 הרומז על 50 שערי בינה עצ"ל רומז על ע' פנים לתורה נשאר צ"ל ר"ת צ"א ללמוד היינו שהרוצה

ומסבירה להם באיזה דרך כדאי ללכת ומאיזו דרך יש להתרחק כי היא

ללמוד את התורה יש עליו לצאת וללמוד מכל אדם משהו לעבודת ה' ואז יזכה להגיע לחמישים שערי בינה ויש לשים לב כי אין הכוונה שעל האדם ללמוד תורה מכל אחד גם אם הוא אפיקורוס וכו' אלא הכוונה שיש גם על האדם ללמוד מהרשעים מה

לא לעשות כמותם ומהצדיקים יש ללמוד מה כן לעשות ולכן נכתב מכל מלמדי השכלתי היינו שכל דבר הנלמד יעבור דרך השכל ושם יעבור את הברירה האם יש לעשות את מה שנלמד או שמא הנלמד הוא לא לעשות

משנת הצדיק – חכם יוסף סוסו הכהן זצוק"ל זי"ע – י"ב אייר (שישי)

חכם יוסף סוסו הכהן נולד לאביו חכם שאול הכהן ולאמו הרבנית רחמימה בחג השבועות בשנת תרנ"א (1891) בעיר גאבס שבטוניס. סבו היה חכם דוד הכהן, ראש ישיבה בגאבס ובעל מופתים. חכם יוסף סוסו הכהן למד בעיר גאבס מפי חכם חיים חורי שהיה לרבו המובהק, ומפי חכם פראג'י עלוש, ראש ישיבת 'בית דוד' וראש אב בית הדין בגאבס. בשנת תר"ע (1910) נשא לאישה את שאשונה, בתו של חכם ציון כהן, מחבר הספר יושיע ציון. בשנת תרפ"א, לאחר פטירת החכם פראג'י עלוש, החל לכהן כראש הישיבה ואב בית דין. בשנת תש"א (1941), בשל הצורך בטיפולים רפואיים עבור בנו, חכם יוסף סוסו הכהן עבר מגאבס לתוניס – עיר הבירה. שם נבחר לכהן כסגן הרב הראשי לתוניסיה, חכם מרדכי כמוס אמייס, וכראש הרכב בבית הדין הראשי. בשנת תשי"ח (1958), והוא כבן שבעים, חכם יוסף סוסו הכהן עלה לארץ ישראל והתיישב בשיכון ד' בבאר שבע. חכם יוסף סוסו הכהן שימש כדיין בבית הדין של העדה החרדית הספרדית שבירושלים. בהעלותו לירושלים קבע מקום לימודו בישיבת 'פורת יוסף' ובישיבת ראשית חכמה. חכם יוסף סוסו הכהן נלקח לבית עולמו ביום י"ב באייר תשמ"מ (1980), ונטמן בחלקת הרבנים בבית העלמין בבאר שבע. על שמו הקים נכדו, הרב יורם כהן, רב שכונת רמות בבאר שבע, את מוסדות 'אמרי יוסף', שכוללים רשת גני ילדים בעיר באר שבע, כולל לגמלאים וכולל אברכים ללימוד רבנות. חכם יוסף סוסו הכהן חיבר ספרים רבים, ביניהם: 'חיים ביד' – שו"ת, 'קשות הנסך' – סוגיות ש"ס, 'כסא דפסחא' – הגדה של פסח, 'פרחי שושנה' – שו"ת, מאמרי חז"ל וחידישי תנ"ך, 'ויפתח יוסף' – חידישים על התורה ודינים.

וכך כתב הרב בספרו פרחי שושנה האזינו השמיים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי' – שאני מוכיח לצדיקים הנרמזים בתיבת 'שמיים' – שהם תמיד עוסקים רק בדברים השמימיים, שהם ודאי יאזינו ויקשיבו דברי תוכחתי. מזה יוצא בעצמו: 'ותשמע הארץ' – הרשעים שעוסקים רק בדברים גשמיים ארציים, ישמעו אמרי פי ולא ישנאו אותי ואפשר שלזה דייק הכתוב 'הוכח תוכיח את עמיתך ולא תישא עליו חטא' – הכוונה שהמוכיח צריך לעשות תוכחה באופן שלא יצא ממנו חטא, היינו: עון של 'לא תשנא' – שלא תצא לו שנאה מהרשעים השומעים דברי תוכחתו. ועל ידי זה שתהיה התוכחה להרבה בני אדם, ובוזו דבריו מתקבלים ולא תהיה לו שום שנאה, ובהיפך, אפילו הרשע יאהב אותך, ואתה תאהבו – ובוזו אתה מקיים עוד מצווה גדולה של ואהבת לרעך כמוך ולעניין הצדקה כתב "שים נא ירך תחת ירכי" – דהיינו: ירך תמיד תהיה פתוחה לעניים, הנקראים בשם ירך, שהם דומים להירך – מה ירך הוא מכוסה תחת הבגדים – כן העני מהבושת פנים אשר לו, ומהצערים אשר הוא בהם, תמיד יהיה יושב לבדו נסתר. ואמר: 'תחת ירכי' – לרמוז לאמרום ויכרום לברכה: מה טוב כשתהיה הנתינה בדרך הנראה בעיני הרואים כמו העני הוא שנותן ולא המקבל, דהיינו: יד העשיר נראית מתחת יד העני, ואז על ידי זה 'ועשית עמדי חסד' ועוד כתב יש לנו לדעת מה שייכות לשמירת שבת ושאר מצוות עם כיבוד אב ואם: עד שאמר 'כל זמן שמכבד את אביו ואת אמו אין חטא בא על ידו' – ונראה בהקשר הדברים, במה שמובא במסכת קידושין דף ל"א: 'בשעה שאמר הקב"ה 'אנוכי ה' ו'לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני', אמרו אומות העולם – לכבוד עצמו הוא דורש. כיון שאמר 'כבד את אביך ואת אמך' חזרו והודו למאמרות הראשונות על כן נמצא שלא האמינו במאמרו יתברך כי אם על ידי מצוות כיבוד אב ואם. אבל מי שאין מקיים מצוות כיבוד אב ואם, יבוא לטעות גם בשאר המצוות, ובכללם גם מצוות 'אנוכי ה' ו'לא יהיה לך' כטעות אומות העולם. ואז בר מינן וחס וחלילה יבוא לחילול השבת וביטול תורה ומצוותיה

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

שמע אברהם – הרה"ק רבי אברהם בן עטיה דידי זצוק"ל זי"ע

הארץ פריה ע"ש וא"כ מטי הנאה לידה ומתחייב ועוד ה"נ בה דממה שזכינו לא"י מורה שאנו בני דאי עבדים מה נתינה היא זו דמה שקנה עבד קנה רבו א"י שאנו בנים ובכנו מתחייב א"י במ"ש ה' ידיר ה' דע"ג הקב"ה נתן הנשמה לאדם בתורת הלוואה ע"מ שיסגל מצוות ומעשים טובים וא"כ מחויי כריבית ח"ו ות"י דלגבי בן מותר להלות בריבית ע"ש ח"ש ועשיתם וגו' ול"ת דמחויי כריבית שהרי וישבתם על הארץ וזה מורה שאנו בנים כאמור ובכנו מותר וז"ש הפ' בני אם תקח אמרי ומצוותי תצפון אתך ר"ל אם תקח וגו' מט' שאתה בני וטרס המקרא ודרשהו

בהר סיני ועשיתם את חקותי ואת משפטי תשמרו ועשיתם אותם וישבתם על הארץ לבטח ונתנה וגו' במ"ש פ' חקת ופ' אחרי מות דאין האדם לוקח שכר על המשפטים עד שיקיים את החוקים ע"ש וז"ש אם ועשיתם את חוקותי ואת משפטי אז וישבתם ונתנה לכם שכר

א"י היאך יתחייב האדם בתורה ומצוותיה שהיא ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים והוי לה כדבר שאין לו קצבה דאינו מתחייב ות"י דבכנו מתחייב וגם ת"י דבהאי הנאה דמטי לידה מחייב נפשיה אפי' שאין לו קצבה וז"ש ועשיתם את חקותי וגו' וכת' והא אין אדם וגו' לז"א וישבתם על הארץ לבטח ונתנה

סגולה לפרנסה – בני מלכים

בני מלכים סכינן שמן ורד על מכותיהן, שפן דרפם לסוך פחל. רבי שמעון אומר, פל ישראל בני מלכים הם (שבת פרק י"ד, משנה ד')

ללמוד תורה ואילו מלאכתו הגשמית תיעשה ע"י אחרים להבנת דברי רבי שמעון נביא משל לבן מלך שכל היום יושב בארמון ומתכנן תכנונים כיצד יש לנהל את הממלכה כמה מיסים לגבות ובמי יש להלחם וכ' ואילו את צרכיו הגשמיים דהיינו הבישול והכיבוס וכ' עושים המשרתים כך סובר רבי שמעון כי היהודי הוא כמו אותו בן מלך שיכול לשבת כל היום בארמון הוא בית המדרש ולתכנן תכנוני ממלכה דהיינו ללמוד תורה ואת מלאכתו יעשו אחרים ומסיימת הגמרא ואומרת 'הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן כר' שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן' ומה נלמד שאמנם הרבה עשו כמו רבי ישמעאל ועלתה בידן ומשמע מזה שמעטים עשו כרבי ישמעאל ולא עלתה בידן ומצד שני רבים עשו כרבי שמעון ולא הצליחו אך מעטים עשו כדבריו וכן הצליחו דהיינו רק מי שמחשיב עצמו כבן מלך ויש לו אמונה מלאה בקב"ה שהכח בידו לספק את כל צרכיו הגשמיים והוא מנצל את זמנו ללימוד התורה יכול לעשות כרבי שמעון ולהצליח אך מי שאין לו אמונה שלמה ויש לו פקפוק אפילו קל שבקלים שיש לו צורך 'לעזור' לקב"ה להביא לו פרנסה צריך הוא לעמול על פרנסתו כשיטת רבי ישמעאל עפ"י הנ"ל נבין גם את המשנה בשבת רבי שמעון סובר שיש בידי כל אחד היכולת להרגיש ולפעול כמו בן מלך ולכן הוא סובר כי ישראל בני מלכים הם ולכן מותר להם להשתמש בשמן ורד אך תנא קמא כשיטת רבי ישמעאל סוברים כי לא כולם יכולים לפעול כשיטת רבי שמעון ולכן מותר רק לבן מלך אמיתי להשתמש בשמן ורד בשבת

לכבוד ל"ג בעומר שהוא יום פטירתו של רבי שמעון בר יוחאי זי"ע בחרנו להביא שתי מחלוקות של רבי שמעון ולעמוד על הקשר ביניהם המשנה במסכת שבת מביאה מחלוקת בין תנא קמא לרבי שמעון האם מותר להשתמש בשמן ורד בשבת תנא קמא סובר שרק לבני מלכים מותר כיוון שהם רגילים למשוך עצמם בשמן ורד גם ביום חול ואפילו כשאין להם מכה ורבי שמעון מתיר לכל אחד מבני ישראל להשתמש בשמן ורד בשבת כיוון שהוא סובר כי כל אחד מבני ישראל נקרא בן מלך ניתן בס"ד לקשר מחלוק' זו של רבי שמעון ותנא קמא עם מחלוק' ידועה נוספת בה חולקים רבי שמעון ורבי ישמעאל כפי שמובא בגמרא בברכות (ל"ה, ע"ב) "ת"ר ואספת דגנך מה ת"ל לפי שנאמר לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך יכול דברים ככתבן ת"ל ואספת דגנך הנהג בהן מנהג דרך ארץ דברי ר' ישמעאל ר"ש בן יוחי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ורש בשעת דישה וזורע בשעת הרוח תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישאל עושיין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' ובזמן שאין ישראל עושיין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנאמר ואספת דגנך ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנאמר ועבדת את אויביך וגו' אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן כר' שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן' מגמרא זו למדים כי שיטת רבי ישמעאל הינה שאדם צריך גם לעבוד עבודה גשמית וגם ללמוד תורה ואילו לעומתו רבי שמעון סובר כי האדם צריך רק